

Ministrstvo za digitalno preobrazbo

gp.mdp@gov.si

Ljubljana, 24. Januar 2023

Zadeva: Pripombe na predlog Akcijskega načrta Digitalna Slovenija 2030 Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij – SOEK pri Združenju za informatiko in telekomunikacije

Spoštovani,

v nadaljevanju vam pošiljamo pripombe, predloge in dopolnitve na predlog Akcijskega načrta Digitalna Slovenija 2030 (nacionalni načrt za digitalno desetletje 2030), danega dne 20.12.2024 v javno obravnavo, ki smo jih pripravili člani Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij – SOEK pri Združenju za informatiko in telekomunikacije.

Uvodoma ponovno poudarjamo, da bi bila za doseg postavljenih ciljev nujno potrebna sprememba predpisov, ki urejajo pravila in pogoje v zvezi z umeščanjem infrastrukture elektronskih komunikacijskih omrežij v prostor ter le te prilagoditi specifikam sektorja.

V Načrtu razvoja gigabitne infrastrukture 2030, kot dela Digitalne strategije 2030, je v točki 6.2.4 med naborom orodij za znižanje stroškov postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ter zagotavljanje pravočasnega in naložbam prijaznega dostopa do radiofrekvenčnega spektra 5G (angl. *Common Union Toolbox for Connectivity*) navedena tudi racionalizacija postopkov podelitve dovoljenja in na navedeno opozarjamo operaterji elektronskih komunikacij že dlje časa.

Enake prakse se uspešno poslužujejo drugi resorji kritične infrastrukture, ki svoje specifike glede na veljavno zakonodajo s področja gradenj oziroma umeščanja v okolje in prostor prilagajajo posebnostim (recimo energetske zakonodaje). Operaterji se namreč pri načrtovanju in gradnji fiksnih in mobilnih omrežij srečujejo z administrativnimi ter zakonodajnimi ovirami, ki po nepotrebnem upočasnjujejo in otežujejo njihovo gradnjo ter vzdrževanje. Menimo, da bi bilo nujno potrebno analizirati pretekle pripombe, ki smo jih podali operaterji ob različnih priložnostih in fazah zakonodajnih postopkov, ter poiskati možnosti, ki vodijo v zakonodajno ureditev prilagojeno sektorski specifikam. Skladno z ZEKom-2 je gradnja javnih komunikacijskih omrežij in pripadajoče infrastrukture ter njihovo vzdrževanje v javno korist. Zasledovanje izpolnjevanja cilja javne koristi, za katerega bomo investitorji primarno operaterji, se ob upoštevanju ureditve z drugih infrastrukturnih področij, ki imajo zakonodajo prilagojeno specifikam, lahko prizadevanja operaterjev poenostavi in hkrati pripomore k nižanju finančnih bremen in tudi administrativnih bremen, pa vendarle ob upoštevanju potrebnih omejitev. Primeroma bi izpostavili ureditev izdaje gradbenih dovoljenj (za enotnejšo prakso bi bil primernejši organ MOP namesto posameznih UE), uvedbo brezplačne služnosti (če se gradi na nepremičninah v javni oz. lokalni lasti), da imamo desetkrat strožje omejitve v predpisih s področja varstva okolja od ICNIRP smernic, kot jih priporoča EU, da bi bila potrebna posebnostim prilagojena ureditev nekatere infrastrukture – mobilne bazne postaje, omejitve v prostorskih aktih, če izpostavimo samo nedavno opredeljeno problematiko.

Za to je potrebno:

- analizirati trenutno zakonodajo in ugotoviti, kateri deli predstavljajo ovire za doseg zasledovanih ciljev, tj. gradnjo omrežij,
- pridobiti povratne informacije od strokovnjakov in deležnikov v sektorju o tem, katere spremembe bi bile potrebne,
- vključiti te informacije v strategijo in jih upoštevati pri pripravi nove ali spremenjene zakonodaje, ki vpliva na gradnjo omrežij,
- redno spremljati in ocenjevati učinkovitost ukrepov oziroma vpliv zakonodaje na sektor elektronskih komunikacij in jo prilagajati potrebam sektorja.

Zato predlagamo, da se med akcijske načrte vključijo tudi ukrepi, potrebni za doseg strateških ciljev na področju gigabitne infrastrukture.

K točki 2. 1. Začrtane poti in ciljne vrednosti, ki pripomorejo k evropskim digitalnim ciljem-Digitalna infrastruktura:

Glede pokritosti poseljenih območij z brezžičnim omrežjem visoke hitrosti naslednje generacije z zmogljivostjo vsaj enakovredno 5G, bi bilo potrebno opredeliti parametre, po katerih se naselje uvršča med poseljena območja in določiti ali je treba zajeti vse naslove znotraj naselij. Med poseljena območja lahko štejemo tudi ruralne vasi, zaselke, objekte, kjer so stalna prebivališča. Taka opredelitev bi bila nerealna, saj s 5G omrežjem ne bo nikoli mogoče pokriti prav vseh naslovov v Sloveniji.

V tem delu je določena »neprekinjena pokritost z omrežjem 5G za vsa mestna območja in vse glavne prizemne poti do konca leta 2025«

Izpostavljamo, da opredeljeni kazalnik ni skladen z obveznostmi, ki jih imamo operaterji po Odločbah o dodelitvi radijskih frekvenc (ODRF), s katerimi nam je bil na podlagi javnega razpisa dodeljen radijski spekter, v katerih je določeno, da mora:

»Imetnik mora najkasneje do 31. 12.2025 komercialno omogočati javno dostopne širokopasovne storitve na mobilnih prizemnih omrežjih, na način, da zagotovi pokrivanje:

- 99 % prebivalstva Slovenije,

- 99 % avtocest (AC) in hitrih cest (HC),

- vsaj 60 % glavnih in regionalnih cest I. in II. reda,

- vsaj 60 % aktivnih železnic s potniškim prometom, pri čemer je pokrivanje znotraj vlakov v pristojnosti železniških deležnikov.«

Bistveno dejstvo tako ni navedeno, namreč, da so ODRF izdane na podlagi večfrekvenčne dražbe operaterjem mobilnih omrežij naložile 99% pokritost prebivalstva, ker pomeni da 1%, zadnji in najdražji odstotek, ostaja nepokrit.

V kolikor želi država, da se tudi zadnji odstotek pokrije, skladno s strateškim ciljem, bo morala zagotoviti potrebna sredstva za (so)financiranje. Predvidena sredstva nekaj milijonov za gradnjo odprtih baznih postaj te investicijske razlike ne morejo pokriti.

K točki 3.1 Politike, ukrepi in dejavnosti za doseganje digitalnih ciljev-Gigabitna infrastruktura:

Izhodiščni podatki se nanašajo na leto 2022, trenutni naj bi bili 2023. V tem investicijsko izjemno intenzivnem obdobju uporaba dve, tri leta starih podatkov kaže izkrivljeno sliko.

Digitalna infrastruktura je temelj poveztivosti tako za ljudi, kot za naprave in kot taka osnova za razvoj digitalne ekonomije in splošnega razvoja družbe nasploh. V dokumentu je navedeno, da razvoj informacijske družbe oz. družbe znanja temelji na vsesplošni uporabi IKT in interneta na vseh področjih življenja in ustvarjanja, vendar pa je pogoj za to vseprisotna zmogljiva infrastruktura elektronskih komunikacij in dostopne elektronske komunikacijske storitve ter ustrezne digitalne spretnosti in znanje.

Država, ki ne bo zagotovila ustrezne vseprisotne gigabitne poveztivosti v prihodnjem desetletju ne bo mogla konkurirati ostalim državam, njeno gospodarstvo in prebivalci pa bodo v primerjalno slabšem položaju glede na druge države članice EU in globalno.

Gradnja digitalne infrastrukture, se v Sloveniji v naslednjih dveh letih približuje zaključku investicijskega cikla, zato bo država, če bo želela ta cikel ponovno spodbuditi, morala sprejeti več ukrepov, med katerimi so predvsem sprememba regulacije, sprememba zakonodajnega okvira in spremenjen način sofinanciranja gradnje optičnih omrežij, saj v primeru, da ne bo vzpostavljene ustrezne infrastrukture, ni predpogoja za vsesplošno uporabo digitalnih storitev in veščin.

V nadaljevanju poglavja so navedeni ukrepi, ki so zelo pavšalni in omejeni, nikakor pa niso povezani z izzivom, ki ga naslavlja in niso analitično izvedeni na podlagi ugotovljene, po naši oceni zelo konzervativno izračunane naložbene vrzeli 233 mio EUR. Navedeni ukrepi so tudi mešanica že sprejetih, delno izvedenih ter načrtovanih ukrepov in ne naslavlja celostno predstavljenih izzivov.

V zvezi z ukrepi, ki bodo pripomogli pri reševanju ciljev, menimo, da bi morala Republika Slovenija dvigniti prag deleža financiranja belih lis, ker je sedanji model s 50% financiranjem premalo zanimiv za potencialne investitorje, ter nameniti več sredstev v ta namen, saj na primerih že izvedenih razpisov GOŠO4 in GOŠO5 vidimo, da so operaterji pri prijavi izločili 11 % belih lis, kjer izvedba kljub razpoložljivemu sofinanciranju ni ekonomsko upravičena. Predvideno je bilo financiranje v razponu med 1.700 in 3.500 EUR, enaka vsota pa je predvidena še sedaj, zato ni pričakovati, da bo financiranje uspešno, saj za izgradnjo ob koncu ostajajo vedno dražji priključki. Iz rezultatov GOŠO5 lahko vidimo, da na tretjini potencialnih belih lis ni bilo prijav za izgradnjo.

Navedeno pomeni, da bodo za izgradnjo potrebna višja sredstva, višji delež javnih sredstev, oziroma bodo ob nespremenjenem modelu razpisi GOŠO za izgradnjo belih lis neuspešni, zato predlagamo, da se ustrezno spremenijo predvideni ukrepi in ovrednotenje naložbene vrzeli.

S spoštovanjem,

Nenad Šutanovac
Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije

